

1848 Macar İhtilali ve Macar Mültecileri Meselesi*

Kaan Cem Geniş**

Özet

1848 yılında Avrupa'da başlayan ihtilal hareketleri, Viyana Kongresi'nde kararlaştırılmış olan statükocu düzeni temelinden sarsmıştır. Bu ihtilallerin getirmiş olduğu özgürlükçü hareketlerin bir başka yansıması ise Macar topraklarında gerçekleşmiştir. Bu dönemde Lajos Kossuth önderliğinde ayaklanan Macar ulusu, Avusturya İmparatorluğu'na karşı isyan etmiş ve özgürlük mücadelesine başlamıştır. Bir yılı aşkın süre boyunca Macar ulusu belirli başarılar elde etmiş olsa da Avusturya ile Rusya ordularına karşı yenilmiş ve isyan hareketleri son bulmuştur.

Bu çalışmada, 1848 yılında Avrupa'da başlayan ihtilal hareketlerinin Macaristan'a yansımaları, Macar ihtilalinin ortaya çıkış nedenleri, aşamaları ve akabinde yaşanan mülteciler sorununun Osmanlı Devleti ve Avrupa'ya olan etkileri incelenecektir. Ayrıca Macar ihtilal liderlerinin Osmanlı Devleti'ne ilticası ve Osmanlı'daki yaşamları, Osmanlı ordusunda almış oldukları görevler Türk-Macar ilişkileri perspektifinde ele alınacaktır.

Türkçe kaynaklar incelenerek, yüzyıllar boyunca bağımsızlığını kazanmak için kan dökmek zorunda kalan bir ulusun hür yaşamak için verdiği mücadelenin kısa bir panoramasını ihtiva edecek bu çalışma ile Avrupa'da Slav ve Germen kavimleri arasında sıkışmış bulunan Macar ulusunun hürriyet mücadelesini bilinmeyen yönleri ile gün yüzüne çıkarılmasını amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: 1848 İhtilalleri, Macar İhtilali, Macar Mültecileri, İltica, Lajos Kossuth,

1848 Hungarian Revolution and Hungarian Refugees Issue

Abstract

Revolution movements starting in Europe in 1848, the status quo decided at the Vienna Congress shaken by the foundation. Another manifestation of the libertarian movements that these revolutions brought about was the Hungarian territory. The Hungarian nation, which rebelled under the leadership of Lajos Kossuth during this period, rebelled against the Austrian Empire and began the struggle for freedom. For more than a year, the Hungarian nation achieved certain successes, but they defeated against the armies of Austria and Russia and the rebel movements ended.

In this study, the reflections of the revolutionary movements that started in Europe in 1848 to Hungary, the reasons of the emergence of the Hungarian Revolution, the phases and the problems of the refugees living in the future will be examined in the Ottoman Empire and Europe. In addition, the Hungarian revolutionary leaders refugees to the Ottoman Empire and their lives in the Ottoman Empire will be dealt with in the perspective of Turkish-Hungarian relations.

This study, which examines Turkish sources and contains a brief panorama of the struggle of a nation that forced to shed blood to win its independence for centuries, aims to expose the Hungarian nation, which is stuck between Slavic and Germen tribes in Europe, with unknown aspects of the liberation struggle.

Key Words: The Revolution in 1848, Hungary Revolution, Hungarian Refugees, Asylum, Lajos Kossuth

* Erciyes Üniversitesi Edebiyat Fakültesi I. Dil ve Kültür Çalışmaları Öğrenci Sempozyumu'nda sunulmuş bildiridir.

** Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi, E-posta: kcgemis@gmail.com.

Giriş

1848 yılında Avrupa’da başlayan ihtilal hareketleri Avrupa’nın siyasi dengesini tamamen değiştirmiştir. Yüzyılın başında Viyana’da kurulmuş olan, katı mutlakiyetçi ve statükocu yönetim şekilleri derinden sarsılmıştır. 1789’da Fransa dünyanın bütün düzenini kökünden değiştiren bir ihtilale sahne olduktan 60 yıl sonra tekrar ihtilal bayrağını devralmış ve Avrupa’daki ayrılıkçı hareketlerin temelini oluşturmuştur.

Macar bağımsızlık hareketlerinin temelleri ise aslında Macar topraklarında Osmanlı hâkimiyetinin bitip Habsburg egemenliğinin başladığı devrede atılmıştır. Bu dönemde Avusturya, Macaristan üzerinde sert bir mutlakiyet rejimi tesis etmiş ve bunun üzerine Macar halkı da silahlanıp Avusturya imparatorluk ordularına karşı koymaya başlamıştır. (Şen, 2016: 77) İmre Thököly önderliğinde başlayan özgürlük hareketi Osmanlı Devleti’nin II. Viyana Kuşatmasında başarısız olması sebebiyle duraklama devrine girmiştir. Bu yenilgiden sonra Osmanlı Devleti’nin desteğini kaybeden ve yalnızlaşan Thököly amaçlarından uzaklaşmaya başlamıştır. “Kuruc” adı verilen Macar askerleri, Avusturya ordularına iltica ederek canlarını kurtarmayı başarmışlardır (Namal, 2009: 36).

Başarısız olan bu özgürlükçü hareketin bayrağını daha sonra II. Ferenc Rakoczi devralmıştır. Rakoczi’nin amacı Macaristan’ı Habsburglulardan ayırıp bağımsız bir devlet haline getirmek ve imparatorla anlaşıp kral seçme hakkını geri alabilmektir ve bu hakkı almayı da başarmıştır. (Namal, 2009: 3; Köpeczi, 1976: 30) Fakat Ferenc Rakoczi’nin askerlerinin maaşını ödeyememesi, serflerin desteğini kaybetmesi (Namal, 2009: 38) ve güvenmiş olduğu dış destekleri alamaması (Köpeczi, 1976: 32) sebebiyle Macar halkının bu özgürlük hareketi de başarısızlıkla sonuçlanmıştır.

Üst üste iki bağımsızlık hareketinin başarısızlıkla sonuçlanması Macar halkını ümitsizliğe sürüklemiştir. Bağımsızlıkları için oldukça fazla kan dökmek zorunda kalan Macarlar, 19.yy’ın ikinci yarısına kadar sürecek uzun bir durgunluk devresine girmiştir.

Yaklaşık 150 yıllık bir duraklama devrinden sonra Avrupa’da başlayan özgürlük hareketleri Macar ulusunun da tekrar bağımsızlık isteğini kamçılama ve ilk fırsatta başlarına geçirdikleri liderleri Lajos Kossuth ile birlikte özgürlüklerinin peşinden koşmuşlardır.

1.1848 Macar İhtilali

1.1.İhtilalin Sebepleri

1848 İhtilallerinin ortaya çıkmasının temel sebeplerinden ilki Viyana Kongresi’nde alınan kararlar olmuştur. 1815’de kurulan statükocu düzen 1848 yılına kadar çeşitli sosyal, siyasal

değişimlere uğramış ve 1830 ihtilallerinin getirdiği ayrılıkçı rüzgârlarla desteklenerek 1848'de patlak vermiştir (Namal, 2009:43). Macar topraklarında Osmanlı egemenliği sona erdikten sonra Habsburg hanedanlığı dönemi başlamıştır. Bu dönemde Macar milleti tarımla uğraşmakta ve henüz sanayileşememiştir. Habsburgluların uyguladığı katı ekonomik politikalar halkı toprak beyine bağımlı hale getirmiş ve huzursuzluğun artmasına sebep olmuştur (Fodor, 2002: 44).

Şerif Baştav, hüküm süren bu huzursuzluğu şu şekilde tarif etmiştir:

19.yy Macaristan'ı Fransız İnkılabından önceki zamanlardan beri, kendisini sıkın çemberi zorlamakta, hayat şartlarını değiştirmek için büyük çabalar sarf etmekte ve bilhassa Fransız İnkılabından sonra huzursuzluk içinde reformların, bağımsızlığın, hürriyetin özlemine çeken bir memleket manzarası arz etmektedir (Baştav, 1991: 59).

1830 İhtilallerinden sonra Macar ulusunun genç bireyleri memleket meseleleriyle daha fazla ilgilenmeye başlamışlardır. Bu gençler dil öğrenmeye başlamış ve dünyaya bakış açılarını değiştirmişlerdir. Liberal düşünceler toplum genelinde yayılmaya başlamıştır. Bu liberallerden Petöfi ve Vasvari gibi aydınlar değişimin en büyük taraftarlarından olmuşlar ve bunları köylü reformcular da takip etmişlerdir (Baştav, 1991: 69).

Liberal görüşlü yeni akımların ana kaynağının belli bir kısmını Berlin Üniversitesi oluşturmuştur. Macar gençlerinin Alman ve İsviçre üniversitelerinde öğrenim görmeleri yasaklanmış idi. Fakat daha sonra 1835 yılında bu yasağın kaldırılmasıyla bu üniversitelerde öğrenim gören gençler arasında yayılan fikirler ana yurda çok çabuk bir şekilde tesir etmiş ve bu gençler 1840 yılında daimi bir cemiyet kurarak fikir kavgalarına bu şekilde yön vermişlerdir (Eckhart, 2010: 185).

Macar toplumunda ihtilali hazırlayan en büyük faktörlerden biri de soylu sınıfın değişimi desteklemiş olmasıdır. Avrupa'da ortaya çıkan ihtilal hareketlerinde olduğu gibi Macaristan'da da soylu sınıf, siyasi ve maddi menfaatlerini korumak amacıyla ihtilal hareketlerine destek olmuştur (Güngörmüş, 2002: 18).

Macaristan'da değişim için şartlar elverişli olmaya başlayınca bu devrimin kendine bir baş bulması gerekmiştir. Bu devrimin lideri zamanında avukatlık ve gazetecilik yapmış olan ve genç yaşta siyasete atılarak dikkatleri üzerine çekmiş olan Lajos Kossuth olacaktır. Lajos Kossuth, 1824-1832 yılları arasında avukatlık yaptıktan sonra 1832'de Zemplin'de Pozsony Meclisi'nde soylulara vekâlet etmek amacıyla katılmış ve dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır (Güngörmüş, 2002: 20). Daha sonraları Millet Meclisi'ndeki haberleri taş basması eser şeklinde yayınlamış ve ününü tüm Macaristan'a yaymayı başarmıştır (Eckhart, 2010:

184, Güngörmüş, 2002: 20). Viyana Hükümeti'nin dikkatini çeken Lajos Kossuth bu hareketinden dolayı 3 yıl boyunca hapis cezasına çarptırılmıştır. (Baştav, 1991: 66, Eckhart, 2010: 187, Güngörmüş, 2002: 20) Buda hapishanesinde geçirdiği 3 yıldan sonra Kossuth 1840 yılında bir halk kahramanı olarak tahliye olmuştur. Lajos Kossuth artık Macar halkının ümidi haline gelmiş ve devrim hareketinin lideri olarak kendini kabul ettirmiştir.

1.2.İhtilalin Başlaması ve Gelişim Süreci

1848 yılında Fransa'da başlayan ihtilal hareketleri büyük bir hızla yayılarak tüm Avrupa devletlerine de sirayet etmiştir. Lui Filip'in devrilmesiyle başlayan bu hareket İspanya, İtalya, Hollanda, Avusturya ve Macaristan'da geniş çaplı etkiler yaratmıştır (Namal, 2009: 44). 1815 yılında kurulmuş olan Metternich'in koyu mutlakiyetçi rejimi yıkılmaya başlamıştı (Uçarol, 2015: 142).

Avusturya'da rejime karşı başlayan ayaklanma giderek anayasa ve özgürlük ayaklanması biçimine dönüşmüştür. Bu hareket Metternich'in siyaset sahnesinden silinmesine ve İmparator I. Ferdinand'ın ülkeden kaçmasına sebep olmuştur. Lakin oluşturulmaya çalışılan özgürlük ortamı fazla uzun sürmemiş ve ülkeye dönen imparator Viyana'yı işgal etmiş, Kurucu Meclis'i dağıtmıştır. İhtilal bu safhasında büyük bir değişim geçirmiştir. Ortaya çıktığı vakit mutlakiyeti kaldırmak, demokrasiyi getirmek amacıyla başlayan bu hareketler Avusturya bünyesinde bulunan ulusların bağımsızlıklarını elde etmek için isyan hareketlerine girişmesi şekline dönüşmüştür. Bu isyanlardan en önemlisi ise Macar bağımsızlık hareketi olmuştur (Uçarol, 2015: 142- 143).

3 Mart 1848'de ihtilal lideri Lajos Kossuth, Macar halkına hitaben yaptığı konuşmada (Gülboy, 2002: 141) serfliğin kaldırılmasını ve Macar Milli Meclisi'nin kurulmasını istemiştir. 15 Mart'ta da bu isteklerini 12 madde halinde yayınlarak ihtilali fiilen başlatmıştır (Namal, 2009: 45; Güngörmüş, 2002: 24). 1848 Eylül'ünde Macar Müdafaa Komitesi'nin başkanlığına getirilen Kossuth'a olağanüstü yetkiler verilmiştir.

Avusturya Hükümeti'ne karşı girişilen bu hareket Nisan 1849 taarruzuyla doruk noktasına ulaşmış ve Kossuth Budapeşte'ye girerek Macaristan'ın istiklalini sağlamış ve kendisini cumhurbaşkanı ilan etmiştir (Göyünç, 1976: 173; Uçarol, 2015: 143). Macar parlamentosu 14 Nisan 1849'da yaptığı oturumda Bağımsızlık Bildirisi'ni kabul etmiş ve Macar Krallık unvanının Habsburg hanedanlığından geri alındığını açıklamıştır (Fodor, 2002: 50).

Lajos Kossuth'un bu güce ulaşabilmesinde en önemli etkenlerden biri de azmi, vatanperverliği ve kurmaya çalıştığı ordu teşkilatıdır. 200.000 kişilik bir orduyu Macar

Krallık bayrağı altında toplamayı hedeflemiş ve etkili nutuklarıyla tüm vatanperverleri topraklarını savunması için teşkilatlandırmaya çalışmıştır (Namal, 2002: 46; Baştav, 1991: 77; Eckhart, 2010: 208). Ordunun başına getirmiş olduğu Arthur Görgei komutasında büyük başarılar kazanmış, 1831 Leh ayaklanmasının bir numaralı generali Bem Paşa, Erdel'i Avusturya ordularından temizlemiş ve Sırp'larda Güney Macaristan bölgesinden atılmıştır. (Eckhart, 2010: 211; Baştav, 1991: 83). Fakat bu zafer sarhoşluğu çok uzun sürmemiştir. 1849'un ortalarında Avrupa'daki bütün ihtilal hareketleri bastırılmış (Bastav, 1991: 85; Eckhart, 2010: 212) ve Viyana Hükümeti yönünü Lajos Kossuth ve arkadaşlarına doğru çevirince ihtilal büyük bir buhranın eşliğine gelmiştir.

Macaristan'daki ihtilal hareketlerini tek başına bastıramayacağını anlayan Avusturya Hükümeti, Rus Çarı Nikola'dan yardım istemiştir (Nazır, 2016: 24). Çar, ihtilalin başarıya ulaşması takdirde Macar ordusunda bulunan Lehlilerin Rusya'ya karşı bir isyan hareketinden endişe ettiği için Viyana'ya yardım etmeyi kabul etmiştir (Eckhart, 2010: 212; Baştav, 1991: 86; Namal, 2009: 48; Güngörmüş, 1999: 131). Avusturya ve Rusya orduları birleşerek 275.000 kişilik bir ordu meydana getirmişlerdir. Macar ordusu bu büyük ordunun ancak yarısı kadar bir kuvvete sahip olmuştur (Namal, 2009: 48; Nazır, 2016: 25). İttifak kuvvetleri haziran sonuna doğru Macar topraklarına girmişler ve Macar ordularını tasfiye etmeye başlamışlardır. Başkumandanlık vazifesini deruhte eden Görgei ve Dembinski'nin arasındaki çatışmalar ve merkezi yönetimin kaybolmasıyla ihtilal hareketi yıkıma doğru ilerlemiştir.

9 Ağustos 1849'da Temeşvar'da Avusturya- Rusya müttefik ordularına karşı bozguna uğrayan Macar orduları teslim olmak zorunda kalmış ve Macar İhtilali kanlı bir şekilde bastırılmıştır (Nazır, 2016: 25; Güngörmüş, 1999: 131; Uçarol, 2015: 143; Armaoğlu, 2017: 173; Arat, 2016: 46; Hermann, 2003: 82). Macarların Habsburglara karşı vermiş olduğu bağımsızlık mücadelesi böylelikle son bulmuştur (Güngörmüş, 2002: 28).

1.3.İhtilalin Sonuçları

1848 İhtilalleri bütün Avrupa'da yükselen bir isyan hareketi olarak baş göstermiştir. Bu ihtilal hareketleri Avrupa'da en uzun süre ayakta kalmayı başarmış hareketlerden olsa da en nihayetinde kontrol altına alınmıştır. Yüzyıllardır kendilerine vatanperver bir başbuğ bulmakta zorlanmayan Macar ulusu bu seferde Lajos Kossuth önderliğinde isyan bayrağını açmıştır.

Bu isyan hareketleri bazı zaferler kazanılmasına rağmen başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu başarısızlıklarda Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun çok uluslu yapısı da büyük rol

oynamıştır. Viyana Hükümeti, bu yapıdan yararlanarak imparatorluğa bağlı azınlık milletlerini Macar İhtilali'ni sabote etmesi için kullanmıştır. Öte yandan ilk başarısızlıkta serflerin ve soyluların birbirlerine düşmesi ve de gözü korkmuş olan askeri birliklerin saf değiştirip imparatorluk orduları tarafına geçmesi bu özgürlük hareketinin başarısızlıkla sonuçlanmasında önemli rol oynamıştır. Bu ihtilal hareketinin kanlı bir şekilde bastırılmasından sonra en önemli tepki Osmanlı Devleti'nden gelmiştir. İhtilal hareketleri boyunca Osmanlı valileri, Macaristan ile sınırı bulunan eyaletlerde ihtilalcilere silah yardımında bulunmuşlardır. İhtilal hareketinden sonra da Macar özgürlük savaşçılarına sırtlarını dönmemişler ve Osmanlı ülkesinin kapılarını sonuna kadar açmışlardır (Güngörmüş, 1999: 132).

Osmanlı Devleti'nin Macar liderlerine kucak açmasının belirli sebepleri olmuştur. Öncelikle Hristiyan olmalarına rağmen Macarların kendileriyle ırk bakımından akraba olduklarını savunmuşlardır. İşin politik tarafına bakılır ise Osmanlı Devleti bölgede güçlü bir Avusturya yerine kendilerine yakın bir Macaristan görmeyi tercih etmişlerdir. Ayrıca Türkler ile Macarlar arasında Kanuni Sultan Süleyman zamanından gelen bir tarihi bağ vardı ve bu bağ iki milleti birbirine yakınlaştırmıştı (Armaoğlu, 2017: 173). Temeşvar bozgunundan sonra bir daha toparlanamayacağını anlayan Macar ihtilalcileri canlarını kurtarmak için Osmanlı Devleti'ne sığınmaya başlamışlardır (Uçarol, 2015: 226; Nazır, 2016: 39).

2. Macar Mültecileri Meselesi

2.1. Macar Mültecilerinin Osmanlı Devleti'ne İlticası

Macar başkomutanı Görgei'nin Ruslara karşı teslim olmasından sonra Macarlar ve Polonyalılar Osmanlı ülkesine iltica etmeye başlamışlardır. Mültecilerin ana yurttan ayrılmalarının temel sebebi Viyana Hükümeti'ne ve Rusya'ya karşı duyulan güvensizlik, öldürülme ve hapsedilme korkusu olmuştur. Bununla birlikte en önemli nedenlerden biri de Osmanlı Devleti'nin yardımıyla Macar İhtilal hareketini tekrar canlandırmak ve ana yurdu tekrar ele geçirmek isteği olmuştur (Nazır, 2016: 39-40).

İlk mülteci kafilesi 23 Temmuz 1849'da Eflak'tan gelmiştir. Bu kafile 36'sı subay olmak üzere 1120 kişiden oluşmuştur. Daha sonra da Lajos Koşuşta ve maiyeti Osmanlı topraklarına iltica etmiştir (Tashnadi, 2001: 74). Keçecizade Fuat Paşa Osmanlı Devleti'ne sığınan ihtilal liderlerini sınırlardan uzaklaştırarak, güvenli olan eyaletlere yerleştirilmesini sağlamıştır. (Namal, 2009: 54).

Viyana ve Petersburg Hükümetleri, Osmanlı Devleti'nin Macar ihtilalcilerini korumasını ve ülkeye yerleştirmesini protesto etmiştir. İstanbul Hükümeti'ne ultimatoma vererek mültecileri iade etmemesi halinde siyasi bağları koparmakla tehdit etmişlerdir. Osmanlı Devleti bu konuda büyük bir basiret göstermiş ve tüm zorlayıcı kararlara rağmen mültecileri iade etmemiştir. Mülteciler ile ilgilenmek üzere payitaht tarafından Keçecizade Fuat Paşa görevlendirilmiştir (Saydam, 1997: 348). Babıali, mültecilerin silahsızlandırılmasına oldukça dikkat etmiştir. 16 Ağustos 1849 tarihli Meclis-i Mahsus toplantısında mültecilerin tamamen silahlarından arındırılması şartıyla iade edilmeyecekleri kararı çıkmıştır (Nazır, 2016: 42).

İstanbul Hükümeti üzerindeki baskıları azaltmak için mültecilerin Müslüman olup Osmanlı tebaasına katılmalarını teklif etmiştir. Pek çok mülteci bu teklife riayet ederek Müslüman olmuş ve Osmanlı ordusunda önemli görevler almışlardır (Uçarol, 2015: 226).

Bunlar arasında en önemlilerinden birini zikretmek gerekir ise bu kişi kuşkusuz Josef Bem Paşa'dır. Kendisine din değiştirir ise Türk ordusu safında Ruslara karşı savaşacağı söylenmiştir. Kendisi bunu düşünmeye değer bulmuş ve kısa süre içerisinde Müslüman olmuştur. Müslüman olduktan sonra Murat Paşa adını almıştır. Murat Paşa diğer dindaşlarından ayrılmış ve Osmanlı ordusu hizmetine alınmıştır. Müslüman olan tüm Macar generalleri gibi rütbesine göre maaşa bağlanmış ve Osmanlı subayı olmuştur (Nazır, 2009: 56-57).

<u>OSMANLI DEVLETİ'NE İLTİCA EDEN İLK MÜLTECİ GRUPLARI</u>			
<u>Tarih</u>	<u>Giriş yapılan yer</u>	<u>Milliyeti</u>	<u>Sayı</u>
23.08.1849	Eflak	Macar	53
26.08.1849	Sırbistan	Leh	833
26.08.1849	Sırbistan	İtalyan	464
Toplam		1350	

Kaynak: (Saydam, 1997: 350).

2.1.1. Lajos Kossuth'un Osmanlı Topraklarına Gelişi

Temeşvar yenilgisinden sonra mağlubiyeti kabullenmiş olan Lajos Kossuth, komutayı Görgei'ye bırakarak Macaristan topraklarını gizlice terk etmeye karar vermiştir. Lugos'a

gelen Kossuth burada pek çok zayıf ve moralsiz askeri bir arada görünce savaşı kaybettiğine ikna olmuştur. Burada fazla durmayarak Lugos'tan Orsova'ya geçmiştir. (Nazır, 2016: 49-54) Orsova'da General Bem Paşa'dan tekrar ihtilalin başına geçmesi yönünde mektup alan Lajos Kossuth, Macar özgürlük mücadelesinde artık kendisinin bir rolü olmadığını söylemiştir. Bu sırada Sultan Abdülmecid'e mektup yazarak sığınma talebinde bulunmuştur. 19 Ağustos 1849'da Osmanlı Devleti'ne iltica etmek zorunda kalmıştır (Nazır, 2016: 54-55).

2.2. Macar Mültecilerinin Osmanlı Devleti'ndeki Yaşamları

2.2.1. Vidin Kampı

Mültecilerin Osmanlı topraklarındaki ilk durağı Vidin olmuştur. Aşağı Tuna'nın sağında bulunan ve içinde pek çok beyaz Türk evi barındırmış olan Vidin, camisi ve mescidi bol fakat düzensiz bir şehir olarak belirtilmiştir. O zamanlarda 25.000 kişilik nüfusa sahip olan Vidin şehrinin ticari hayatında da Türkler başrolde bulunmaktaydı. Mültecilerin Vidin'e gelmesiyle erzakları kısa sürede tükenmiş ve para sıkıntısı çekmeye başlamışlardı (Nazır, 2016: 69; Nazır, 2002: 56).

Mülteci sayısının gitgide artması sebebiyle Osmanlı Devleti'nin Vidin Valisi Ziya Paşa, mültecilerin güvenliğinin sağlanmasının sıkıntılı olduğunu Babıali'ye bildirilmiştir. Rusya ve Avusturya'nın mültecileri ısrarla geri istemeleri ve güvenlik zafiyetinin giderek artması sebebiyle mültecilerin Şumnu'ya nakledilmelerine karar verilmiştir (Saydam, 1997: 355-356; Göyünç, 1976: 175).

2.2.2. Şumnu Kampı

Lajos Kossuth ve arkadaşlarının Vidin'den sonraki durakları Şumnu olmuştur. Burası balkanların eteğinde, kuzeyinde üzüm bahçeleri bulunan, güneyinde ise verimli topraklarla çevirili bir yer olarak kayıtlara geçmiştir. Mülteciler burada 3 ay kalmışlardır. Şumnu'ya gelir gelmez barınma problemi baş göstermiştir.

Rütbesiz olan askerler için kışlalar temin edilmiştir. Rütbeli olanlar ve Lajos Kossuth ise şehir içinde kiralanan konaklarda ikamet etmişlerdir (Nazır, 2016: 144-145). Mültecilerin Şumnu'daki yaşantıları da kolay geçmemiştir. Avusturya ve Rusya'nın mülteciler üzerindeki baskıları artarak devam etmiştir.

Avusturya'nın Rusçuk konsolosu olan Rössler, Şumnu'ya gelmiştir. Bu subay, Macar askerlerinden bazılarını para karşılığı tutarak ajanlık faaliyetlerine girişmiştir. Aynı dönem içerisinde Lajos Kossuth'a suikast planları da tertip edilmiştir. Rössler daha sonra yakalanarak

cezalandırılmıştır. Şumnu'da da aranan huzur bulunamamış ve mülteciler 15 Şubat 1850'de Şumnu'dan ayrılarak Kütahya'ya doğru yola koyulmuşlardır (Nazır, 2002: 70,77-78).

2.2.3. Kütahya Günleri

Lajos Kossuth önderliğindeki Macar Mültecileri 31 Mart'ta Kütahya'ya gelmişlerdir. Kossuth ve ailesi Asakir-i Nizamiye Kışlası'nın büyük dairesine yerleştirilmiştir (Göyünç, 1976: 176). Kütahya'da diğer mülteciler için kışla temin edilmiş ve kışlanın tamiri için İstanbul Hükümeti 10.000 kuruş tahsisat vermiştir (Gümüş, 2010: 271; Nazır, 2016: 349). Lajos Kossuth Kütahya'ya varduktan sonra Şumnu'da kalan mültecilere bir mektup göndermiş ve onlardan uzakta kaldığı için müteessir olduğunu açıklamıştır. Kossuth daha sonra Kütahya'dan ünlü Amerikan politikacılarına da mektuplar göndererek vatandaşlarının Amerika'ya kabulünü istemiştir (Nazır, 2002: 81).

Kossuth'un özgürlük hayalleri Kütahya'ya geldiğinde hala sönmemiştir. Yeni bir özgürlük mücadelesinde tekrar Macar ulusunun başına geçme hayalleri kurmuştur. 1849'da kendisi tarafından tuğgeneralliğe yükseltilmiş olan Jerzy Bulharyn'den askeri teorik ve pratik dersleri almıştır. Fakat Avrupa devletlerinin desteğini yanında görememiştir. 1848-1849 döneminde de görüldüğü gibi büyük devletlerin arasındaki çıkar çatışmalarını sonlandırmadan bağımsız bir Macar Devleti kurmanın imkânsız olduğunu kabul etmek zorunda kalmıştır (Hermann, 2003: 88-89). Osmanlı Devlet adamları ise en kısa süre içinde mültecileri serbest bırakıp üzerindeki bu yükten kurtulmanın peşinde olmuştur. Bunu yaparken de Avusturya ve Rusya ile de istişarelerde bulunmuştur.

Nihayetinde Avusturya ile varılan anlaşma neticesinde (Nazır, 2016: 370) 69 kişilik kafile Kütahya'dan ayrılmış ve geriye kalan mülteciler de Avusturya'dan gelen notaya rağmen serbest kalacaklarını Süleyman Refik Bey'den öğrenmişlerdir. Kütahya'da kalan son kafilede "Mississippi" adlı savaş gemisiyle Türk topraklarından ayrılmışlardır (Gümüş, 2010: 272-273).

2.2.4. Halep Günleri

Müslümanlığı seçmiş olan mültecilerin öncelikle Diyarbakır'a yerleştirilmeleri kararlaştırılmıştır. Lakin Reşid Paşa, Diyarbakır'ın mülteciler için uygun olmadığını ve başka bir yere yerleştirilmelerinin daha yerinde olacağını Sultan Abdülmecid'e bildirmiştir. Bunun üzerine yapılan tetkikler sonucunda Halep uygun görülmüştür. 24 Şubat 1850'de mülteciler Halep için yola çıkmışlardır. Halep'teki mültecilerin içerisinde Polonyalıların da olması Rusya'da tedirginlik yaratmıştır. Bunların Rusya aleyhinde faaliyette bulunamayacakları bir bölgeye yerleştirilmesi karar altına alınınca Çar, mültecilerin iade edilmeleri talebinden

vazgeçmiştir. (Nazır, 2016: 406) Halep'e ulaşan mülteci kafilesindeki çeşitli askerlere rütbelere verilmiş ve onlara maaş bağlanmıştır (Gümüş, 2010: 274-275).

2.2.5. Malta Günleri

Avusturya ve Rusya ile yapılan anlaşmalar sonucunda Polonyalı mültecilerin Malta Adası'na gönderilmesi kararlaştırılmıştır. Ahmed Vefik Paşa, Polonyalı mültecilerin güvenli bir şekilde Malta Adası'na ulaştırılması için Seyyid Şakir Paşa'yı görevlendirmiştir (Gümüş, 2010: 275).130 kişilik Polonyalı mülteciler grubu 12 Mart 1850'de Şumnu'dan hareket etmiş ve yolculuklarını 4 aylık bir zaman zarfı içerisinde tamamlamışlardır.

Malta'ya varmalarının ardından kısa bir süre Tunus'a gönderilmişler, daha sonra tekrar Malta'ya dönmüşlerdir (Nazır, 2016: 432-433). Kossuth ve arkadaşları Türk topraklarından 1851 yazının sonlarında ayrılmışlardır. Kossuth'un İngiltere'ye giderken yol masraflarını Osmanlı Devleti karşılamıştır (Göyünç, 1976: 179).

Sonuç

Macar ulusu yeryüzünde var olduğundan bu yana özgürlüğüne düşkün bir millet olarak göze çarpmıştır. Sadece Osmanlı Devleti hâkimiyeti altına girdikleri vakit kendi topraklarında güven ve huzur içinde yaşayabilmişlerdir. Osmanlıların Macar topraklarından çekilmesi ve yerini Habsburg hanedanlığının almasıyla Macar milleti için zor ve çetin günler başlamıştır.

Bu zor koşulların üstesinden gelmeye kararlı olan Macarlar ilk olarak İmre Thököly önderliğinde bir bağımsızlık hareketine girişmiş fakat beklediği yardımları alamadığı için bu hareket başarısızlıkla sonuçlanmıştır. 1700'lerin başında bu sefer II. Ferenc Rakoczi önderliğinde ayaklanmışlardır. Bu hareket belli başlı başarılar kazanmasına rağmen mali problemler, serf-soylu çatışması ve askeri düzensizlikler sebebiyle başarısızlıkla noktalanmıştır.

1848 ihtilalleri Avrupa'da kurulmuş olan düzeni bozmuş ve Avrupa, düzenin tekrar sağlanabilmesi için kanlı özgürlük mücadelesinin bastırılmasına şahit olmuştur. Macar halkı da bu mücadeleden nasibini almış ve Lajos Kossuth önderliğinde bir kez daha mücadeleye başlamıştır. Macarların bu zamana kadar yaptığı bağımsızlık mücadelelerinin içinde en büyük sonuçlar bu mücadelede kazanılmıştır. Bir ara tüm Macaristan toprakları ihtilalcilerin emri altına girmiştir. Fakat nihayetinde Avusturya ve Rusya ordularının Macar topraklarına girmesi, Macar askeri komuta kademesindeki ikilikler ve imparatorluk orduları içinde bulunan etnik grupların Macar toprakları üzerindeki faaliyetleri bu mücadeleyi de akamete uğratmış ve Macar ihtilalcileri memleketlerini terk edip, sürgün hayatı yaşamak zorunda kalmışlardır.

Lajos Kossuth ve maiyeti Osmanlı Devleti'ne iltica etmişlerdir. Bu memlekette hem kendisi hem de maiyeti büyük saygı görmüşlerdir. Mülteciler öncelikle Vidin daha sonra sırasıyla Şumnu, Kütahya, Halep ve Malta Adası'nda ikamet etmişlerdir. Yerleştikleri her toprakta kışlalarda barınmışlar, üst düzey askerler ise şehirlerdeki evlerde ikamet etmişlerdir. Osmanlı Devleti, Avusturya ve Rusya'nın tüm baskılarına rağmen Kossuth ve arkadaşlarını teslim etmemiş ve tüm mültecilere sahip çıkmıştır. 1851 yılından itibaren de tüm mülteciler yavaş yavaş serbest bırakılmışlardır. Böylelikle Macar İhtilali, 1848'de bir devrim ateşiyle başlamış fakat bastırılmış, sürgün yollarında mücadeleci ruhunu kaybetmeye yüz tutmuştur. Bir asır sonra ise farklı şartlar altında tekrar gün yüzüne çıkmaya başlayan bu ateş 1956'da küllerinden yeniden doğmuştur.

Kaynakça

1. Kitaplar

- Arat, E. (2016). Türklere güvendiler. İstanbul: Tarihçi Kitabevi.
- Armaoğlu, F. (2017). 19.Yüzyıl siyasi tarihi (1789-1914). İstanbul: Timaş Yay.
- Baştav, Ş. (1991). Türk-Macar münasebetleri. Ankara: Türk-Macar Dostluk Derneği Yayınları No: 5.
- Eckhart, F. (2010). Macaristan tarihi. Ankara: Türk Tarih Kurumu.
- Gülboy, B.S. (2012). Macar kardeşler. Y.Okay (Ed.). Avrupa ahenginin işleyişi çerçevesinde Macar ayaklanmasının analizi. (s.133-149). İstanbul: Doğu Kitabevi.
- Hermann, R. (2003). Lajos Kossuth ve 1848-1849 yıllarında Macar özgürlük savaşı. Budapeşte: Türk-Macar Dostluk Derneği Yayınları.
- Namal, Y. (2009). Türk-Macar ilişkileri. İstanbul: İskenderiye Yayınları.
- Nazır, B. (2002). 1848-1849 Macar özgürlük savaşçılarından Polonyalı General Jozef Bem'in (Murad Paşa) Osmanlı Devleti'ndeki hayatı. C.Göncü (Haz.). Türk-Macar tarihi ilişkilerinden kesitler. (s.53-67). İstanbul: TBMM Milli Saraylar.
- Nazır, B. (2016). Macar ve Polonyalı mülteciler Osmanlı'ya sığınanlar. İstanbul: Yeditepe Yayınevi.
- Şen, M. (2016). Yurttutuştan Trianon'a Macaristan. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Uçarol, R. (2015). Siyasi tarih (1789-2014). İstanbul: Der Yayınları.

2. Makaleler

Gümüş, M. (2010). 1848 mülteciler meselesi örneğinde 19.yüzyıl Türk diplomasisi. *History Studies*, S:2/2, 255-280.

Güngörmüş, N. (1999). 1848-1849 Macar Özgürlük mücadelesi ve Osmanlı-Macar dayanışması. *Köksav*, C:1, S:2, 127-138.

Saydam, A. (1997). Osmanlıların siyasi ilticalara bakışı ya da 1849 Macar- Leh mültecileri meselesi. *Belleten*, C:LXI, S.231, 339-385.

Tashnadi, E. (2001). 18.-19.yüzyılda Osmanlı'da Macar mültecileri. *Tarih ve toplum*, C:36, S:215, 71-75.

3. Bildiriler

Fodor, P. (2002). 19. Yüzyılın ilk yarısında Macaristan'da reform hareketleri ve 1848- 49 ihtilali. C. İnal, N. Güngörmüş (Ed.). *Doğumunun 200.yıldönümünde Lajos Kossuth 1848-1849 Macar özgürlük mücadelesi ve Osmanlı-Macar ilişkileri*. 15 Mart 2002 içinde (s. 43-53). Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Rektörlüğü.

Göyünç, N. (1976). 1849 Macar mültecileri ve bunların Kütahya ve Halep'te yerleştirilmeleri ile ilgili talimatlar. *Türk-Macar kültür münasebetleri ışığı altında II. Rakoczi Ferenc ve Macar mültecileri*. (s.173-179). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Güngörmüş, N. (2002). *Doğumunun 200.yıldönümünde Lajos Kossuth ve 1848-1849 Macar bağımsızlık ve özgürlük mücadelesi*. C. İnal, N. Güngörmüş (Ed.). *Doğumunun 200.yıldönümünde Lajos Kossuth 1848-1849 Macar özgürlük mücadelesi ve Osmanlı- Macar ilişkileri*. 15 Mart 2002 içinde (s.17-41). Kütahya:Dumlupınar Üniversitesi Rektörlüğü.

Köpeczi, B. (1976). II. Ferenc Rakoczi. *Türk-Macar kültür münasebetleri ışığı altında II. Rakoczi Ferenc ve Macar mültecileri*. (s.18-37). İstanbul: İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi.

Extended Abstract

Research Problem

The revolutions of 1848 constitute one of the major events in Europe. The Hungarian revolution in these revolutions has led to various consequences both within its borders and outside its borders. The aim of this study is to present the Hungarian struggle for independence in full detail. To explain the conditions of the period; formation and development processes of revolution. The result of the revolution is to shed light on the issue of Hungarian refugees. To explain the living conditions of refugees and exile lives and to evaluate the consequences of the revolution. In previous studies, it has again revealed relatively less mentioned issues. The issues identified are classified under the necessary headings. These issues have been discussed in detail in all aspects.

Research Questions

What are the reasons for the Hungarian independence struggle?

how did the phases of the Hungarian independence struggle and the development process take place?

What are the consequences of the Hungarian struggle for independence?

How did the Hungarian refugees come about?

How did the asylum process of Hungarian refugees take place in the Ottoman state?

What are the lives of Hungarian refugees in the Ottoman state?

What is the place and importance of the Hungarian revolution in the history of Europe?

Literature Review

In this study, previous studies on the Hungarian revolution were used. In the study, large majority of research works were used. Some of the sources used were transferred from the first hand sources. In the article, the explanation has been increased and numerical expressions are included in the table visual documents were used at the end of the study. The first of these visual documents is part of the letter that Lajos Kossuth, the leader of the revolution, wrote to Sultan Abdülmecid. The other is the will to send the son of the Hungarian İskender Pasha to Paris for medical education. The last one is the news of the Ottoman newspaper Vasarnapi Uysag. These visual documents are derived from the first hand.

Furthermore, the work was enriched by the works in the State Archive. In this way, more resources were scanned and different aspects of the subject were determined.

Methodology

The first method is to determine the resources to be used according to the subject of the study applied. Resource screening has been done as a priority. Identified sources have been provided. The resources provided were examined and criticised by a rigorous study. Reliability and accuracy of resources have been investigated. The accuracy of the specified resources is selected for use. Then, the topics that will be used in the article are classified as headings by using the coding method. these classified resources are listed according to the priority of the issue. The topics are explained by using the sources. It is classified as books, articles and papers that are used in the study to be descriptive of the bibliography and added to the study. Visual documents that are deemed appropriate to be used are attached to the end of the study and the article is finished.

Result and Conclusions

The information obtained as a result of the article was the answer to the questions posed in the study. The reasons of the Hungarian independence struggle, phases of the revolution and the process of development have been examined in terms of idioms. The Vienna Congress, which was one of the main causes of the revolution, was mentioned. The negative conditions that occurred after the end of Ottoman state sovereignty in Hungarian lands were explained. Also mentioned about the youth of the era. These young people have been told about the Enlightenment and the rebellion against the order. These are explained in detail in the reasons for the revolution. The activities of Lajos Kossuth and his friends, who played an important role in the development of the Hungarian revolution, were also mentioned in the study. Kossuth claimed to have succeeded for a while and entered Budapest and ensured Hungary's independence.

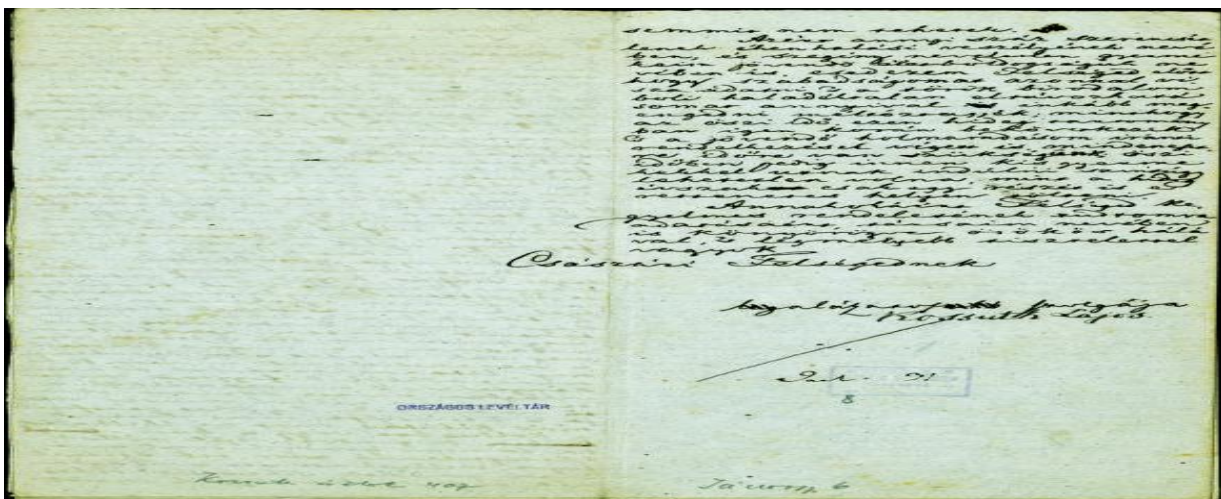
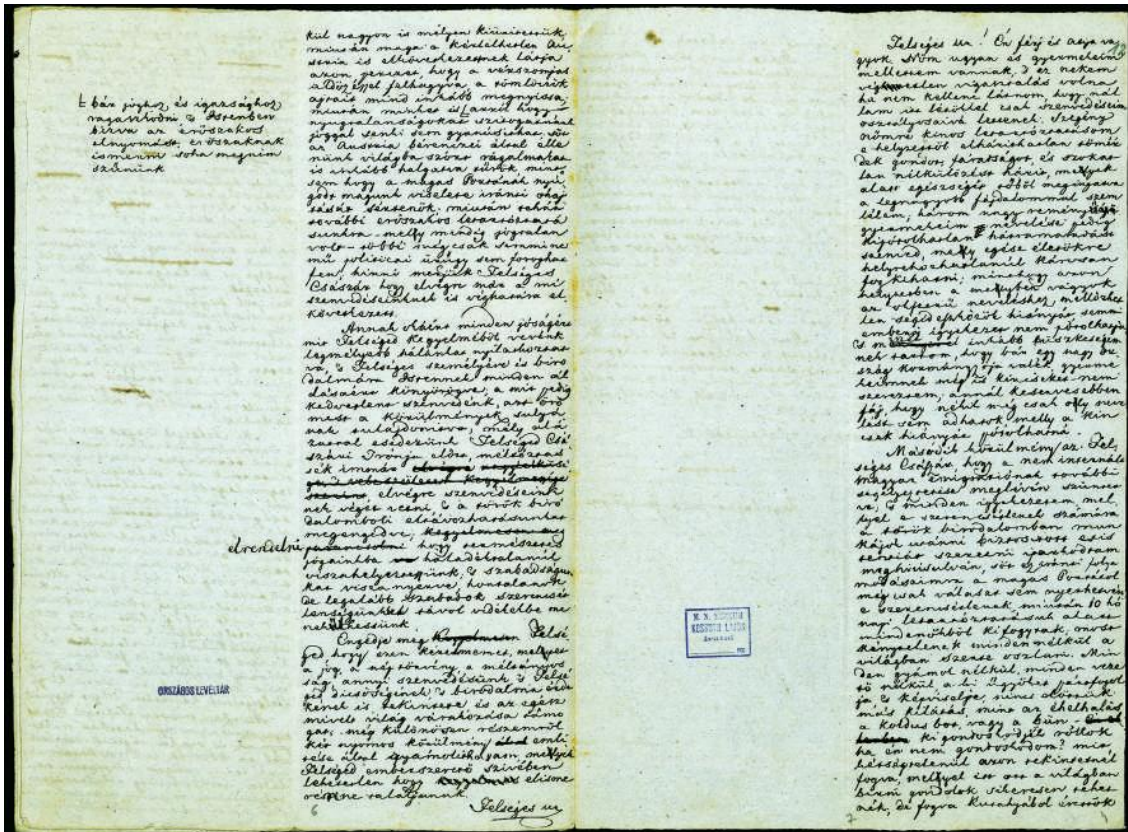
The process of failure of the revolution and the refugee issue after the end continued. The migration of Hungarian refugees to the Ottoman Empire and their lives in the Ottoman Empire were examined in detail. Different places where the refugees were sent as deportees were mentioned separately. Refugees first stayed in Vidin and Shumnu camps and then sent to Kütahya, then to Aleppo and finally to Malta. The problems they live in and the reasons for their expulsion are explained. The Ottoman state's attitude towards Hungarian refugees in these places and its response to the sanctions and attitudes of other states were mentioned.

The Governments of Vienna and Petersburg protested and gave ultimatum to the Ottoman state because of the protection of the Ottoman state. However, the Ottoman state did not extradite the refugees and acted against other states. He also offered to join the Ottoman people as a Muslim and thus he wanted to get rid of the pressure on them.

As a result, the Hungarian revolution has left lasting influences in European history and local history. This revolution and its effects were the cornerstone of the 1956 Hungarian revolution, which took place a hundred years later and succeeded.

Ekler

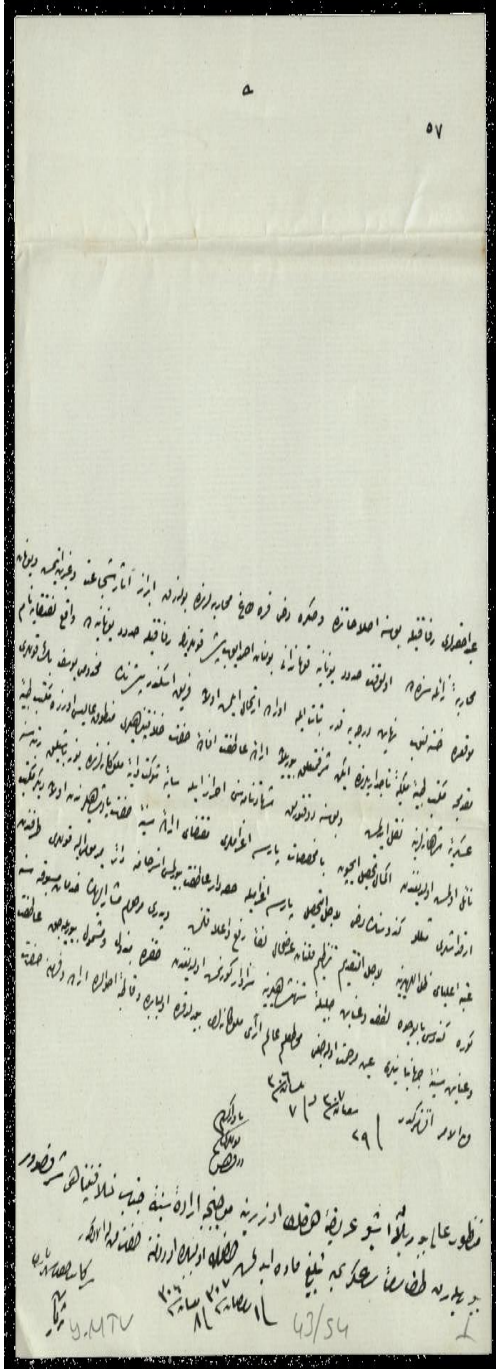
Ek: I

Lajos Kossuth'un Sultan Abdülmecid'e yazmış olduğu mektubun bir bölümü

(Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 2016: 354)

Ek: II

İSKENDER PAŞA

Yüzbaşı Yusuf

Son dönem Osmanlı savaşlarında büyük kahramanlıklar gösteren Ferik (Macarlı) İskender Paşa'nın oğlu tabip Yüzbaşı Yusuf'un tıp eğitimini tamamlamak üzere Paris'e gönderilmesi üzerine hazırlanan irade.

(Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 2016: 368)

Ek: III

Előfizetési feltételek. VASÁRNAPI UJSÁG 46. száma. Budapest, november 12. XXIII. évfolyam.

46. szám. — 1876. Budapest, november 12. XXIII. évfolyam.

A TÜRÖK HADSEREG FŐVEZÉREI.

A KELETI háború a napokan életbe lépett fegyverszünettel, de még inkább a fegyverszünetet megelőzőt döntő csatákkal új forduló ponthoz jutott. Általánosabb háború vagy béke lesz-e a fegyverszünetnek folytatása, ma még alig sejthető. E megállapodási ponton nem lesz árdoktelen visszatéríteni a török hadsereg azon fővezetőire, kik a nagy nélkülözésekkel s az időjárás viszonyfajtaival küzdő seregeket is ily diadalokra voltak képesek vezetni. A török hadvezénylet valóban becsületet vallott e háboruban; kitűnt, hogy vannak a török hadseregnek tehetséges és európaiak minél, s katonailag kellően képzett vezetői, s kitartásban, nélkülözésben és vitészségben egyaránt kitűnő katonái, kik nem könnyen nyugosznak bele a diplomácia orvosainak azon véleményébe, hogy a „beteg ember” már a halálos ágyhoz is közel van.

A keleti bonyodalmakban mindkét félén szereplő vezéreiről már többször adott közleményeink kiegészítésként érdekesnek tartjuk ezutal a diadalmas török hadsereg kiválóbb vezéreit egy csoportozatban bemutatni.

Hogy a török hadsereg ennyi és ily szép győzelmeket aratott, melynek csak Zajász, Knyazsevác, Alexi-nác, Dsumisz, Deligrád, annak dicsősége részben vezetőit s első sorban a főhadparancsnokot illeti.

Abdul Kerim, a török hadsereg főparancsnoka, azelőtt hadügy-miniszter, ritka derék katoná. Tanulmányai, képessége, nemes jelleme egyaránt magasan kiemelik őt a török hadsereg többi főrhai közül. Török ő a szó teljes értelmében; nem adott fel semmit fajának nemes tulajdonaiból a nyugati civilizáció külső mázárta, melylyel keleten sokan kérkedni szeretnek; vallásos, nagylelkű, vendégszerető, igazságos, és szigorú mindenki iránt; katonái rajongással szeretik s érte minden tetre készek. Katonai ügyességének, különösen hadászati képességének elvitatlan bizonyítékait adta nemcsak e hadjáratban, hanem már a Krimben és különösen 1866-ban, midőn Omer pasának segítségére ment Montenegróba. A hegyeken át csaknem hánibali vállalatot vitt véghez. Egyszerű és szerény fellépésében úgy, mint életében; s bár idős ember, a nélkülözésekben katonáival osztozik. Sátor alatt tanyáz, tisztjeivel étkezik s velők együtt viseli a legnagyobb fáradsalmakat. A magyar ifjúság e derék hőst diszkarddál szándékozik megtisztelni.

Dervis pasa a boszniai hadtest parancsnoka, nem tűntethette ki katonái ügyes-

HAPIZ PASA. ABDUL KERIM PASA. AHMED EJUB PASA.
DERVIS PASA. CSERKESZ ABDI PASA. AHMED MUHTAR PASA.

OSMANLI ARŞIVI
HR.TO
331 7 3

Macarların Osmanlılıklar hakkında besledikleri sevgiye dair bir yazı. Vasarnapi Uysag Gazetesi

(Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 2016: 381)